

Barcelona, 11 de març del 1962

UAB
Caja 10397(1)

Estimat fill:

Universitat Autònoma de Barcelona

Biblioteca d'Humanitats

Et deïa en la meua carta del dia 4, escrita precariament per a comunicar-te el traspàs de l'oncle Jaume-, que no deixaria passar la setmana sense resposta a la teua del 26 de febrer, rebuda en aquells tristos moments... Han passat, però, els dies i el propòsit m'ha fallat, no per manca de ganes, sinó de temps. El trasbals del dol i les obligacions inajornables, no m'han deixat un moment de lleure.

Entretant m'han arribat dues cartes més, ambdues del dia 5, plenes de bones notícies, a les quals avui puc correspondre amb altres no menys bones i encoratjadores.

En primer lloc he de dir-te que, tota vegada que la decisió del retorn ha assolit una base formal, m'ha semblat necessari pulsar l'opinió familiar, per a preparar el terreny a salvar possibles complicacions. El resultat que n'he tret no pot ésser més satisfactori. Vaig tenir una enquesta amb l'enric Cluselles. Acolli la notícia amb evident satisfacció, i va prometre el seu ajut en tot el què calgui, moralment i material. Es dona el cas de refusar molta feïna, que no pot acceptar per manca de temps, i no creu que entre la família sorgeixi cap conflicte amoinador. Aquesta opinió, que no vaig creure espontània, sinó elaborada en cogitacions anteriors i converses entre els seus, ens va fer adonar, a la mare i a mi, que havia arribat el moment de parlar del cas amb la Mercè: hauria estat deslleial que li hagués arribat la notícia per conducte indirecte, conviuint com conviu amb nosaltres.

I ahir, la mare li va parlar. Amb seny, amb bon sentit, sense dramatisme ni sensibleria, sense pregar ni exigir: tota vegada que és un fet que prepareu el retorn, calia estar preparats per a acceptar-ne totes les conseqüències, i de com sigui que les accepti cada u, depèn la bona harmonia i el benestar de tots. Qualsevol actitud agressiva o incomprensiva, congriaria disgustos que repercutirien en els fills, principalment en el Joan, i, de retop, en els seus petits germans. Nosaltres us esperem amb una gran il·lusió, amb vehemència i us acollirem amb els braços ben oberts, i us ajudarem en tot el que ens sigui possible. Us tindren a prop, i ens veurem i ens relacionarem d'una manera normal, senzilla, però efusiva i sense fer trencadissa... Per bé que, aparentment, tot seguirà de la mateixa manera com fins ara, en el més íntim del nostre cor i físicament ens fareu costat i us en farem...

La Mercè va escoltar a la mare, amb resignada comprensió. Accepta els fets tal com son, sense rancor ni escarafalls. Va prometre una submissió total a la nostra voluntat. Remarcà que ens havíem fet estimar tant, que no sabia perdonar-se disgustar-nos, i que tampoc vol ocasionar cap disgust a en Joan ni a ningú. Creu que seguirem apreciantla com abans, i es vol fer digna d'aquesta estimació.

Ens hem tret un gran pes del damunt. Sempre he cregut que no ens crearia dificultats perturbadores, i veig que he estat encertat.

Demà a la nit, -després dels funerals de l'oncle Jaume- surto cap a Madrid, com acostumo cada any en aquesta època. Deixo dit al Joan que si es reb carta teua amb el número que t'ha pertocat de l'expedient de repatriació, me'l comuniqui a Madrid -cada matí ens comuniquem per telèfon- i miraré si puc fer quelcom. Abans comptava amb l'amistat d'un policia, doblat d'impressor i, com a tal, client, que m'havia fet molts favors en l'època que obtenir un bitllet del f.c. per a retornar a Barcelona era una

Barcelona, 11 març del 1962

a P.C.

Full II.

UB

Universitat Autònoma de Barcelona

vertadera odissea. Però es va morir ja fa temps i no m'he busquet per a trobar un suplent, puix ara ja no existeixen dificultats. Ultra les 8 sortides diàries d'avió cap a Madrid, existeixen tres expresos, diaris, un rapid, altern, el TAF i el TALGO, sense comptar el correu, que per viatges llargs no compta. Ja miraré, però, si trobo alguna amistat que em pugui orientar i si no ho puc aconseguir, de retorn a Barcelona m'entrevindré amb en Luján que va oferir-se'm, principalment pel cas de que decidís retornar.

Considero una gran notícia l'entrevista amb el Sr. González Porto i el resultat que n'has tret. Per ell també ho és. Tindrà sort de comptar a Barcelona amb un dibuixant com tu. Ha d'estar informat de que no abunden, i menys que reuneixin qualitats complementaries tant importants com la fotografia i la literatura.

Seria una gran cosa si t'assegurés un sou. D'antuvi ens donaria a tots una gran tranquil·litat. Però encara que fos superior als que se solen donar als dibuixants fixos, hauria de ser una situació provisional. Treballant lliure trauràs molt millor profit. Una combinació mixta seria, potser, el més convenient: treballar a la editorial els matins i tenir lliures les tardes. Sigui quina sigui la solució que obtinguis, és ja una gran cosa comptar amb el suport d'una casa important de bella arribada a Barcelona. En Carles Sala, es cap de propaganda d'una Distribuidora de llibres, i ell sap la feina que té per a entendre amb dibuixants i fotògrafs. En Plaza ha imposat la propaganda de llibres, i ha fa en gran estil. Si el Sr. G.P. emprengués un camí semblant, tindria en tu un element insubstituïble.

I ara parlem dels preparatius. L'oportunitat de traspasar el pis és una gran oportunitat. Si pots arribar a Barcelona amb 75.000 ptes. les coses queden molt aplanades. No et despreguis de res, però, del què et sigui necessari per a la feina. L'equip fotogràfic que tens es magnífic. Jo no em vendria l'equip de cinema de 8 mm. ni l'amplificadora Omega. En tot cas a Barcelona en treuris tant a més.

Quan a la nevera si que no m'hi amoïnaria. És un fòtil que pesa molt i lleva espai i capacitat per a endur-te'n coses més necessàries, i menys assequibles a Barcelona. De frigorífics se'n troben de totes marques, preus i capacitats, des de 8000 a 25.000 o és pessetes i es poden adquirir a terminis de 500.- pessetes mensuals.

La Montserrat em diu que et va escriure per animar-te a retornar, i no li has contestat. Fes-ho que ho espera amb il·lusió. També es va plànyer en Cluselles de que no li escriguis. Seria convenient que ho fessis. Té el "taller" al carrer d'Aragó nº 282, que és l'estudi del decorador Marco, que té arrendat a la Vidua.

SERRA d'OR, en el número de febrer, suara aparegut, publica un reportatge "Aspectes de la literatura catalana a Amèrica", que signa Vicenç Riera i Llorca. El teu nom hi és esmentat en dos indrets: com a un de tants que havien fet cap a Mèxic, i com a "autor de llibres en català publicats a Amèrica, que han continuat una obra ja iniciada a Catalunya (J.M. Miquel i Vergés, Agustí Bartra i Pere Calders, els quals han afermat llur personalitat, i han aconseguit una maduresa normal i han seguit una trajectòria que potser no difereix gaire -almenys en els casos de Bartra i Calders- de la que és versemblant que haurien seguit sense les circumstàncies comunes que els van desplaçar de la terra". Jo no sé que havis publicat cap llibre fora de Catalunya. Tot el més els